

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **КУНЦАН Ліліани Володимирівни**

«Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) за декоративними

властивостями для використання у ландшафтному дизайні»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство

галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство

1. Актуальність роботи. Інтродукція та адаптація декоративних рослин мають велике теоретичне і практичне значення. Як загально-біологічна проблема вони є не лише ефективним засобом вирішення прикладних питань рослинництва, але й дають можливість подальшого розширення знань з еволюції рослинного світу, бо завдяки перенесенню рослин в нові умови прискорюються процеси видо- та формотворення, чітко проявляються фактори еволюції, шляхи і закономірності мінливості рослинних організмів. Розвиток сучасного рослинництва неможливий без залучення нових видів, форм і сортів рослин з інших географічних регіонів або створення нових сортів шляхом селекції. У цьому полягає практичне значення інтродукції та адаптації рослин.

Нинішні тенденції розвитку сучасного садово-паркового мистецтва переконують, що у майбутньому при створенні ландшафтних композицій все ширше використовуватимуться інтродуковані сорти тюльпанів, які набудуть широкого розповсюдження. У зв'язку з цим вивчення даних культиварів становить теоретичний та практичний інтерес.

Зважаючи на це, на підставі ретельного аналізу літератури та власних досліджень про еколого-біологічні особливості росту і розвитку тюльпанів здобувачка обґрунтувала, що вивчення декоративних особливостей та перспективних можливостей використання сортів у ландшафтному дизайні має не лише теоретичне, а й важливе практичне значення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Відповідно до плану науково-дослідних робіт Уманського національного університету садівництва «Оптимальне використання природного і ресурсного потенціалу агроecosистем Правобережного Лісостепу України» (номер державної реєстрації №0116U003207), наукове дослідження проведено згідно тематики кафедри садово-паркового господарства «Інтродукція, адаптація, селекційні напрямки та еколого-біологічні особливості вирощування декоративних, лісових та плодово-ягідних рослин».

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Здобувачкою чітко визначено мету та завдання, що включають в себе оцінювання 50 інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) в умовах Правобережного Лісостепу України, які представлено різними генотипами, в основному іноземної селекції, за декоративними властивостями, основними господарсько-біологічними ознаками з метою оцінювання можливостей їх подальшого використання у ландшафтному дизайні.

Логічна послідовність викладеного матеріалу у розділах дисертації демонструє розуміння авторкою теоретичних положень, методології дослідження, методів вивчення окресленої наукової проблеми. Наявний чіткий баланс між викладом змісту у розділах дисертації та задекларованою метою і завданнями дослідження. Дисертація виконувалася із дотриманням логіко-структурної схеми дослідження, є завершеною науковою працею, яка характеризується вдалою постановкою завдань і відповідними результатами. Обсяг і оформлення дисертації є таким, що відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами).

Достовірність отриманих результатів при вивченні культиварів *Tulipa L.* не викликає сумніву, адже вони підтвердженні трьохрічними дослідженнями, які виконано здобувачкою на достатньому науково-

методичному рівні із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методик. Зібрану інформацію проаналізовано статистичними методами комп'ютерної обробки даних.

4. Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні оптимального способу зберігання цибулин 50 інтродукованих сортів тюльпанів, в основному іноземної селекції, в умовах Правобережного Лісостепу України та проведенні їх порівняльного аналізу; оцінці обліку продуктивності тюльпанів на зріз та зберіганні декоративних якостей зрізаних генотипів у воді; впливі стратифікації та стимуляторів росту на посадковий матеріал та дії на них біотичних та абіотичних факторів; дослідженні господарсько-біологічної перспективності використання культиварів *Tulipa L.* у декоративному садівництві.

5. Практичне значення дисертації. Практичне значення результатів дослідження полягає в аргументуванні доцільності використання культиварів *Tulipa L.* у різних видах ландшафтних композицій в умовах Правобережного Лісостепу України.

Основні результати наукових досліджень за темою дисертації впроваджено у розсаднику Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України та у житлово-комунальному господарстві Уманської міської ради. Результати досліджень використовуються також на факультеті лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва. Впровадження підтверджено актами.

Окремі науково-теоретичні положення дисертації використовуються у навчальному процесі кафедри садово-паркового господарства УНУС при викладанні навчальної дисципліни «Озеленення населених місць».

6. Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами. За матеріалами дисертації опубліковано 12 наукових праць, з яких чотири статті у фахових виданнях України, та вісім

праць у матеріалах Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура роботи відповідає алгоритму здійсненого авторкою дослідження. Зміст, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам, що ставляться до оприлюднення матеріалів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

7. Рекомендації щодо використання результатів дисертації.

Результати дослідження показали, що культивари Tulipa L. можна впроваджувати в декоративному садівництві для створенні різного роду ландшафтних композицій, застосовувати холодну стратифікацію та стимулятори росту як ефективний спосіб впливу на посадковий матеріал, використовувати сорти культиварів, які найдовше зберігають декоративні якості та продуктивність на зріз.

Отримані матеріали дослідження можуть бути використані для підготовки фахівців у навчальному процесі закладів вищої освіти України.

8. Характеристика структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертація характеризується чітким формулюванням основних наукових положень, логічною послідовністю, завершеністю викладу матеріалів. Мова написання дисертації – українська, текст читається легко. Мова дисертації відповідає стилістичним нормам зв'язків у реченні, простотою викладу та узгоджується з вимогами до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Кваліфікаційна наукова праця виконана на високому теоретичному та методичному рівні та за формою, змістом, глибиною розроблення і обґрунтування висновків містить вперше отримані наукові результати вирішення важливої частини проблемних аспектів – використання культивари Tulipa L. у декоративних насадженнях.

Дисертація КУНПАН Ліліани Володимирівни на тему: «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (Tulipa L.) оформлена відповідно до вимог

ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

9. Структура та обсяг дисертації.

Дисертація викладена на 212 сторінках комп'ютерного набору, містить 36 таблиць та 15 рисунків. Складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, рекомендацій виробництву та додатків. Суттєві зауваження до структури та оформлення дисертації відсутні.

10. Зауваження щодо дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертацію в цілому, відмічаючи достатній загальний рівень проведених наукових досліджень, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на деяких положеннях та зауваженнях щодо рецензованої роботи:

1. При оформленні тексту роботи зустрічаються поодинокі недоліки технічного характеру.
2. У першому розділі (огляд літератури) за тематикою дисертації проаналізовано недостатню кількість інформації сучасних зарубіжних вчених.
3. У третьому розділі (п.п. 3.3.1) досліджено кореляційний аналіз впливу погодних умов на тривалість цвітіння досліджуваних сортів тюльпана, однак важливо було б конкретизувати окремі пункти таблиці.
4. Занадто деталізований зміст, тоді як деякі пункти в роботі займають одну сторінку.
5. У четвертому розділі авторка детально дослідила ураження тюльпанів збудниками хвороб і шкідників, однак, у недостатній мірі обґрунтувала заходи і технології захисту тюльпанів від патогенів. Особливу увагу варто було б приділити засобам біологічного захисту тюльпанів.
6. Доречно було б навести приклади висадки рослин та композицій з досліджуваних тюльпанів у садово-парковому господарстві з використанням сучасних комп'ютерних програм.
7. Таблиці 5.1 та 5.2 великі за обсягом, саме тому їх слід винести в додатки.

Наведені зауваження не знижують позитивної оцінки дисертації, адже проведені дослідження є актуальними, а їх результати мають практичне впровадження у виробництво.

11. Підсумковий висновок рецензента.

Дисертація КУНПАН Ліліани Володимирівни на тему: «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) за декоративними властивостями для використання у ландшафтному дизайні» є завершеним науковим дослідженням, виконаним з дотриманням принципів академічної доброчесності та характеризується актуальністю, науковою новизною, має теоретичну та практичну цінність.

Застосовані здобувачем підходи до формалізації мети і завдань дослідження, ідентифікації його об'єкта і предмету, обґрунтованого підходу до вибору інформаційного забезпечення та джерел його формування свідчать про те, що Л. В. Кунпан опанувала методологію, покладену в основу наукової діяльності.

Результати, викладені у рецензованій дисертації, мають ознаки наукової новизни, які характеризують вперше визначені та формалізовані характеристики предметної області дослідження, їх удосконалення та подальший розвиток. Відповідні елементи наукової новизни належним чином розкриваються у тексті дисертації та висвітлюють позитивні результати їх порівняння з раніше отриманими параметрами з урахуванням особистого внеску здобувача.

Дисертація «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) за декоративними властивостями для використання у ландшафтному дизайні» за актуальністю, обсягом виконаних досліджень, новизною отриманих результатів, теоретичною та практичною значимістю та рівнем впровадження результатів відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами), а також є

завершеною науковою працею, а її авторка КУНПАН Ліліана Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

Рецензент –

кандидат сільськогосподарських наук,

доцент кафедри лісового господарства

Уманського національного

університету садівництва

Світлана МАСЛОВАТА